

OKO BESEDE 2004

Deveto srečanje slovenskih mladinskih pisateljev Oko besede je potekalo v Murski Soboti 12. in 13. novembra 2004. Za organizacijo srečanja je tudi tokrat poskrbelo Podjetje za promocijo kulture Franc-Franc, ki ga poosebljata Feri Lainšček in Franci Just s sodelavci.

Srečanje se je začelo z že tradicionalnimi dopoldanskimi obiski pisateljev po pomurskih osnovnih in srednjih šolah, popoldne pa se je nadaljevalo s simpozijem, ki je prav tako že stalnica Očesa besede. Simpozij vsebinsko pripravlja revija *Otrok in knjiga*, na njem pa pisatelji, literarnovedni in bibliotekarski strokovnjaki ter drugi sodelujoči obravnavajo in vsak s svojega zornega kota osvetljujejo določeno aktualno vprašanje v slovenski mladinski književnosti. Na dosedanjih simpozijih so bile obravnavane naslednje teme:

- Oko besede 1995: Nekateri aktualni problemi slovenske mladinske književnosti
- Oko besede 1996: Ali so knjige lahko bolne?
- Oko besede 1997: Mladinska književnost v času elektronskih medijev
- Oko besede 1998: Seksizem v mladinski književnosti
- Oko besede 1999: Mladinska književnost v času o času
- Oko besede 2000: Etika v mladinski književnosti
- Oko besede 2001: Humor v mladinski književnosti
- Oko besede 2002: Drugačnost v mladinski književnosti ali kdo je danes Kukavičji Mihec
- Oko besede 2003: Slikanica v mladinski književnosti

Programski svet Očesa besede in uredniški odbor revije *Otrok in knjiga* sta za temo devetega simpozija izbrala **strukturo junaka v mladinski književnosti**. Izhodiščne misli in vprašanja je pripravil prevajalec, urednik in publicist **Zdravko Duša**, ki je bil tudi moderator simpozija. Referenti so naslovno temo osvetlili skozi literarnovedni pojmovni aparat in skozi avtorefleksije literarnega ustvarjanja.

Objavljamo vse simpozijske prispevke (v zaporedju, kot so bili predstavljeni na simpoziju) razen uvodnega referata dr. Zoltana Jana z naslovom *Pet minut do dvanajst ali hrepenenče pričakovanje pod uniformirano zunanjo podobnostjo mladostnikov v sodobnem slovenskem mladinskem romanu*. Njegovo razmišljanje na to temo z naslovom *Skok iz otroštva v novejših slovenskih romanih* smo namreč že objavili v reviji *Otrok in knjiga* št. 56 (2003).

O podelitvi večernice, nagrade za najboljše slovensko izvirno mladinsko delo preteklega leta, ki jo od leta 1997 podeljuje njen pokrovitelj Časopisno-založniško podjetje Večer, smo obširno poročali v reviji *Otrok in knjiga* številka 61. V rubriki Odmevi na dogodke smo ponatisnili tudi vse intervjuje s petimi finalisti

(Desa Muck, Slavko Pregl, Peter Svetina, Bina Štampe Žmavc in Janja Vidmar), ki jih je v dneh pred Očesom besede oz. pred podelitvijo nagrade objavil časopis Večer. Večernico za leto 2003 je prejel Slavko Pregl za mladinski roman *Srebro iz modre špilje*.

Zadnji dan srečanja so udeleženci popotovali po poteh Edvarda Kocbeka, Petra Dajnka in Manka Golarja in tako spoznavali naravne, kulturne, etnografske in druge značilnosti slovenskega panonskega sveta.

IZHODIŠČNE MISLI IN VPRAŠANJA

Ali si 'in'?

Najbrž je pomembno pregledati mladinsko književnost z vidika dobe, ki diktira pojmovni in vsebinski okvir doživljanja otrok in najstnikov skozi medije. Skratka: pisanje za otroke in najstnike v času, ko posredovanje vrednot ni centralizirano skozi šolo in enoten vrednostni sistem, ampak se vsak dan sproti oblikuje 'na trgu'. Novi miti se ne producirajo na način konstrukcije, temveč skozi medijsko selekcijo, se pravi, da pride skozi tisto, kar je ob svoji taki ali drugačni vrednosti oz. vrednoti tudi dovolj atraktivno, da se prebije v gneči kandidatov za pozornost.

Katere so danes te teme in zakaj? In kako se pojavljajo v mladinski književnosti, posebej v literaturi za najstnike? Ali se je v, recimo, zadnjem desetletju tipika najstniških likov toliko in tako spremenila, da lahko nanje pokažemo kot na najstnike s preloma tisočletja?

Muslimanska ruta na naši gimnaziji

Drugo vprašanje, ki zadeva globalno prelivanje idej, blaga in ljudi, se postavlja ob dejstvu, da sta, denimo, Zadie Smith in Hanif Kureishi izjemno priljubljena avtorja z 'multikulturnimi' temami, pri nas pa v literaturi ni tako izrazitih primerov zgodb iz multikulturnega okolja. Je tovrstna senzibiliteta zatrta? **Ali je priseljenec druge generacije, katerega starši so prišli iz muslimanskega kulturnega bazena, tako integriran, da je Slovenija že dežela brez kulturnih razlik?**

Nespodobno je brati

Prva in druga tema z enim od svojih odvodov kažeta tudi v smer, ki se zadnje čase znova oglašča v časnikih in artikulira poglede moralno zaskrbljenega sloja. Vesel bi bil, če bi organizatorji povabili katerega od avtorjev teh protestov, da se neokonzervativizem enakopravno in kvalificirano predstavi na takem forumu. **Kje so, po mnenju zagovornikov moralnega prečiščevanja literature za mlade, meje sprejemljivega? Kaj je sprejemljivo in kaj ne? In kar ni – zakaj ni? Kakšni so kriteriji?**

Zdravko Duša